

na lahka in kratka vprašanja (se ve pismeno), da zapisujejo, kar so se na pamet naučili, da pri berilnih vajah osebo, število in čas spreminjajo. V ta namen služijo berilne vaje „Pervega berila“. N. pr. 5. vaja „Pridna Rozka“ se predrugači v „Priden Janezek“; ravno tako se prestavi beseda „mati“ v besedo „oče“! Katere berilne vaje se dajo še tako predrugačiti, znano je slehernemu učitelju. Ravno tako najde učitelj tudi vaje, pri katerih more število in čas spremeniti, kar dela navadno učencem obilno veselje. Vsaj je sploh znano, da je vsa umetnost, jezik si prisvojiti in se ga naučiti, jedino le v tem, da si jezik na različnih besedah, stavkih in oblikah z mnogimi zgledi prisvojimo, in to potem s premislitvijo pravilno pismeno drugim podamo. (Dalje prih.)

Nazorni nauk.

(Dalje.)

d. Zvezde.

Na jasnem nebu zapazimo po noči zvezde. Tudi po dnevu so zvezde na nebu. Da jih tedaj ne vidimo, pride ravno od tega, da po dnevu ne vidimo lunine svetlobe; sonce namreč veliko svetleje sveti, močnejša solnčna svetloba jih zatemni.

Zvezde se nam vidijo male luči, zato pravimo, noč na nebu lučice prižiga. Določeno pa je, da so velika, svetla telesa, navadno še veliko večja od solnca. Da se nam pa veliko manjša vidijo, pride pač od tega, da so veliko dalje kot sonce. Ako tedaj mislimo, da včasih zvezde doli padajo, se motimo. To so le zračni prikazki, drugi jim pravijo „zvezdni utrinki“. Vidi se nam, da je zvezda večja, od zvezde, nekatere se zelo svetijo, druge pa imajo bolj medlo svetlobo, to pa pride nekaj od tega, da je res zvezda večja od zvezde, ali je dalje od une. Gotovo je, da niso vse zvezde, ki jih vidimo na nebu, enako daleč od nas, da ni druga poleg druge, ampak da je druga pred drugo ali za njo. Da tega ne zapazimo, pride od njih neizmerne daljave.

Dve hiši, dve drevesnici, kateri vidimo v daljavi, se nam vidite enako daleč, dasiravno je druga mimo druge veliko dalej.

Ali si že kedaj štel zvezde? Nihče tega ne more, ker nikakor ne moremo vseh videti (z daljnogledi jih že vidimo več, kakor s prostim očesom), ali ker nimamo števila za to, brezštevilne so. Zato se po pravici reče: „Njih za nas števila ni.“

Zvezde nam koristijo, ker noči razsvetlujejo in lepšajo; gotovo jim je pa dal modri stvarnik še drug višji smoter.

Sirah govori: Lepota neba je svetloba zvezd; Gospod svet na višavi razsvetluje. Na besedo Svetega stoje v svojem redu, in ne opešajo na svojih stražah.

Na jasno, razpeto večerno nebo,
Kjer zvezdice drobne prijazno migljajo,
Tak rado ozira se moje oko
In luno sestroico med sabo imajo.

Tak' mirno in tiho, ganljivo je vse,
Tam gori je tempelj nebeški nam pravi,
Kjer Večnemu slava se vedno daje
Odpira edino se božji le slavi.

Spremembe v naravi.

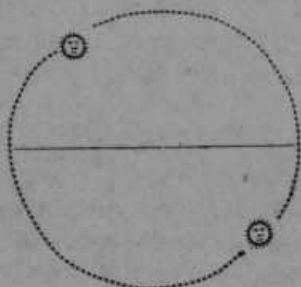
Dnevi in letni časi.

a. Dnevni časi: Jutro, poldne, večer, polnoč.

Sedaj je okoli nas po zemlji svetlo; dan je. Pred nekaterimi urami je bilo temno; bila je noč. Za nekatere ure bode zopet noč, potem zopet dan, in tako naprej. Noč in dan se verstita med sabo.

Da je okoli nas svetlo, to nareja solnce. Ker je svetlo, pravimo: dan je. Tedaj tudi lahko rečemo: Solnce nareja dan.

Da ni zmiraj svetlo, da ni zmirom dneva, pride od tod, da solnce zahaja. Solnce tedaj nareja, da je kmali temno, kmali svetlo — nareja tedaj noč in dan. Brez dneva bi tudi ne bilo noči.

Pravimo: Solnce zahaja. Kam pa? Ali pod zemljo ali pod naše obzorje. Solnce je tedaj kmali nad našim obzorjem, kmali pod našim obzorjem. Obris.

Ako je solnce nad našim obzorjem, imenujemo ta čas: dan; noč pa je tisti čas, ko je solnce pod našim obzorjem. Kaj tedaj razumevamo, ako pravimo: dan je. — Dan se začne, kedar solnce izide, dan mine, kedar solnce zaide. Tedaj tudi lahko rečemo: dan je čas od solnčnega vzhoda do zahoda. Preden solnce jedenkrat okoli zemlje pride, mine 24 ur. Dan in noč skupaj traja 24 ur. Večkrat se ves ta čas imenuje dan; tedaj pomeni dan dvoje:

Dan je doba časa za 24 ur, ali: dan je čas, kateri solnce potrebuje, da pride enkrat okoli zemlje, ali dan je čas od solnčnega vzhoda in zahoda (ko solnce jedenkrat izide in zopet zaide.)

Kaj pomeni tedaj izrek in govorica: dan je dolg, dolgost dneva, dnina, dninar, dan hoda, pet dni je že na potu; pet dni je bil bolan, cel dan ni prišel iz postelje; dan se napoči, dan se nagne?

Sedaj nam je navadno dan doba 24 ur. Dan v tem pomenu se deli v noč in dan. Tudi drugače ga razdelimo. Čas o solnčnem vzhodu se imenuje jutro, o zahodu večer, med jutrom in večerom poldne, med večerom in jutrom pa polnoč. Te štiri dobe narede dan in jih tedaj imenujemo dnevne čase. Kakšen dnevni čas je sedaj? (Dalje p.)